

Л. В. Куземко

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук,
заступник декана факультету педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

М. І. Машковська

магістрантка спеціальності 013 Початкова освіта
Київського університету імені Бориса Грінченка

ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ВЧИТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ В ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

У статті актуалізується проблема підготовки майбутніх вчителів початкових класів до формування в здобувачів початкової освіти вміння вчитися впродовж життя. Окреслено виклики сучасної освіти та перехід до змішаного й дистанційного навчання як вимогу часу. Наголошено на важливості розвитку вміння самостійного навчання здобувачів усіх освітніх ланок для забезпечення ефективності дистанційної освіти. Представлено компонентну структуру вміння вчитися впродовж життя, яка передбачає формування мотивації та готовності до самостійної навчальної діяльності особистості.

Здійснено порівняльний аналіз державних стандартів: початкової освіти, вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта та професійного стандарту «Вчитель початкових класів» щодо змісту вміння вчитися впродовж життя, та визначено низку спільних здатностей які його характеризують: визначати умови та ресурси (в тому числі цифрові) для особистісного і професійного розвитку; оцінювати ризики та приймати рішення; застосовувати різні джерела для пошуку додаткової інформації з метою розв'язання проблем і запобігання ним; творчо застосовувати інновації тощо.

Представлено досвід застосування засобів дистанційної освіти для професійного становлення вчителя початкових класів, який здатен самостійно вивизувати власні особистісно-професійні вміння та формувати відповідні уміння в здобувачів початкової освіти. Охарактеризовано педагогічні умови, які сприяють ефективному формуванню зазначених умінь. У підтвердження результативності наявного досвіду в статті наведено підсумки емпіричного дослідження, проведеного в рамках магістерської роботи щодо формування вміння вчитися впродовж життя в учнів початкової школи засобами дистанційної освіти. Охарактеризовано засоби дистанційної освіти для застосування в початковій школі. Представлено опис розробленого магістранткою навчально-методичного посібника щодо застосування засобів дистанційної освіти для формування компетентності навчання протягом життя в учнів початкових класів. Посібник структуровано відповідно до наступних блоків: Дистанційні технології: добірка найкращих; Рекомендації для батьків; Рекомендації для педагогів; Інтерактивні додатки для педагогів та батьків щодо організації дистанційного навчання з метою формування компетентності навчання протягом життя. Отримані результати дослідження дозволили зробити висновок про ефективність розробленого навчально-методичного посібника та позитивну динаміку впровадження вчителями початкових класів засобів дистанційної освіти для формування компетентності навчання протягом життя в учнів початкової школи.

Ключові слова: *вміння вчитися впродовж життя, дистанційне навчання, засоби дистанційної освіти, здобувачі освіти, цифрові ресурси.*

Постановка проблеми. Нині в освітньому просторі України відбуваються трансформаційні процеси пов'язані зі суспільними викликами – пандемією та військовим станом. За останні роки технології змішаного та дистанційного навчання пройшли етапи впровадження й апробації в закладах освіти різного рівня та довели свою спроможність як альтернативна форма здобуття освіти. Однак, як засвідчує практика, у період змін та інновацій надзвичайної ваги набувають уміння особистості швидко адаптуватися до нових життєвих реалій, критично мислити та використовувати всі доступні

засоби для освіти й самоосвіти. Відтак, побоювання щодо освітніх втрат активізували фахівців освітньої галузі на пошук дієвих шляхів формування в учнів та студентів вміння вчитися впродовж життя.

Проблема формування зазначеного вміння в здобувачів освіти завжди була важливою для освітянської спільноти, вона знайшла своє відображення в Концепції «Нова українська школа» (2016), у змісті оновлених та розроблених в Україні Державних стандартів освіти, зокрема: початкової (2018 зі змінами 2019), базової середньої (2020);

вищої за спеціальностями 012 Дошкільна освіта (2019) та 013 Початкова освіта (2021) для першого (бакалаврського) рівня, професійних стандартів «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021) та «Вчитель початкових класів» (2020). Орієнтуючись на перелічені нормативні документи, педагоги закладів вищої та загальної середньої освіти змушені добирати, розробляти й апробувати різноманітні засоби та технології для удосконалення освітнього процесу в нових реаліях сьогодення.

У зв'язку з цим, предметом нашого наукового пошуку стали питання особистісно-професійного становлення вчителів початкових класів в розрізі їхньої готовності до постійного саморозвитку, самостійного вирішення професійних викликів в епоху невизначеності та цифрової трансформації освіти. Зокрема, важливими аспектами професійної підготовки для нас є здатність майбутніх вчителів початкових класів вчитися впродовж життя та формувати аналогічні вміння в здобувачів початкової освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним та практичним аспектам проблеми формування в здобувачів освіти вміння вчитися впродовж життя приділяли увагу відомі українські науковці: О. Савченко, С. Сисоєва, Н. Бібік, О. Локшина, І. Бех, О. Овчарук, Л. Паращенко, С. Трубочева, та інші. Вони розглядали окреслене вміння як одну з головних ключових компетентностей, яку необхідно формувати у здобувачів освіти та дорослих осіб. Зокрема, О. Савченко у своїй праці розглядає поняття «уміння вчитися» як готовність самостійно навчатися, знаходити шляхи розв'язання проблеми, не очікуючи підказок від інших осіб. Зазначимо, що дослідниця трактує компетентність уміння вчитися як «цілісне індивідуальне утворення, яке має кілька складових, що співвідносяться зі структурою навчальної діяльності, й ціннісними орієнтаціями особистості» [7, С. 35–36]. Авторський колектив науковців (І. Бех, Т. Воронцова, В. Пономаренко, С. Страшко) наголошують на тому, що «навчання протягом усього життя – необхідна умова самореалізації в сучасному світі» та розкривають значення цієї компетентності у комплексі з практичними завданнями [1, С. 109–115]. Академік І. Зязюн вважає, що «сміслом і ціллю освіти є Людина у постійному (впродовж життя) розвитку» [2, с. 15]. У короткому термінологічному словнику (2014) Л. Лук'янова та О. Аніщенко зазначають, що «навчання впродовж життя – це стратегічний напрям розвитку світової системи освіти» [6, с. 62].

В Концепції «Нова українська школа» (2016) вміння вчитися впродовж життя визначено однією з ключових компетентностей учня. З огляду на це актуалізується проблема готовності вчителів до його формування в учнів, зокрема розвиток зазначеного вміння у них самих на етапі профе-

сійного становлення. Натомість ґрунтовний теоретичний аналіз дозволяє зробити висновок, що проблема формування вміння вчитися впродовж життя в майбутніх вчителів початкових класів та учнів початкової школи в період освітніх інновацій є актуальною, однак недостатньо дослідженою та розглядається фрагментарно.

Мета статті – розкрити досвід підготовки майбутніх вчителів початкових класів до формування вміння вчитися впродовж життя в учнів із застосуванням засобів дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. В умовах турбулентності, цифровізації та інших глобалізаційних процесів, які торкнулися усіх сфер суспільного життя в тому числі й освіти, мобільність освітнього процесу стала необхідністю. Тому однією із основних форм навчання, що дозволяє розширити коло можливостей здобувачів, стає дистанційна освіта. Ключові її переваги полягають в доступності – навчатися можна з будь-якої точки світу та в будь-який час; самостійності – відповідає індивідуальним можливостям та потребам. Відтак, формувати вміння вчитися впродовж життя в здобувачів усіх освітніх ланок сьогодні необхідно як для дистанційної освіти, так і за допомогою дистанційних засобів навчання.

В результаті студіювання теоретичних джерел з'ясовано, що вміння вчитися впродовж життя має складну компонентну структуру і передбачає формування мотивації та готовності до самостійної навчальної діяльності особистості (рис. 1).

За Концепцією НУШ, уміння вчитися впродовж життя, характеризується здатністю учня до «пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами й інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя» [4, с. 11]. Відповідні вміння прослідковуються у фахових компетентностях та трудових функціях, зазначених в стандартах вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2021) та професійному стандарті «Вчитель початкових класів» (2020). У результаті їхнього студіювання з'ясовано, що вміння вчитися впродовж життя об'єднує кілька надзвичайно важливих професійних вмінь педагога, зокрема: визначати умови та ресурси (в тому числі цифрові) для професійного розвитку; оцінювати ризики та приймати рішення; застосовувати різні джерела для пошуку додаткової інформації з метою розв'язання проблем та запобігання ним; творчо застосовувати інновації тощо.

З урахуванням вищевикладеного, викладачами Київського університету імені Бориса Грінченка

Рис. 1. Компонентна структура вміння вчитися впродовж життя

реалізується система роботи щодо формування та розвитку вміння вчитися впродовж життя на всіх етапах особистісно-професійної підготовки вчителів початкових класів. На першому етапі – відбувається розвиток здатностей першокурсників до самопізнання і саморозвитку ключових умінь. Аналіз результатів, проведеного у 2022 році самооцінювання [5, С. 121–131], довели, що найбільшу кількість високих оцінок (за шкалою від 1 до 4) отримали вміння здійснювати усну та письмову комунікацію українською мовою (44%), вміння діяти соціально відповідально (35%) та цифрові уміння (34%). Натомість, сформованість у себе таких умінь як: ефективно розподіляти час для роботи і відпочинку, оцінювати ризики та приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими з урахуванням індивідуальних відмінностей, оцінили високим показником невелика частка майбутніх педагогів. Спостереження за самостійною навчальною діяльністю студентів першого курсу, підтверджують недостатню сформованість у них умінь визначати власні навчальні цілі та способи їх досягнення, що складають основу вміння навчатися впродовж життя.

На другому етапі професійної підготовки здійснюється формування необхідних для особистісно-професійного розвитку умінь студентів шляхом застосування різноманітних освітніх технологій, зокрема й цифрових, у процесі вивчення фахових навчальних дисциплін. Студенти оволодівають вміннями застосовувати цифрові інструменти для: налагодження міжгрупової комунікації (Google Meet, ZOOM, Viber); вивчення потреб, мотивів, інтересів та можливостей учасників освітнього процесу (Google Forms, Kahoot); визначення цілей, завдань, що реалізуються на різних

етапах навчання та спільної діяльності (робота із спільними дошками (Google Dok, Trello, Padlet, Jamboart), складання дорожніх карт особистісно-професійного розвитку (MindMeister, Mindomo, MindMup), розроблення та презентація освітнього продукту PowerPoint, Canva, Prezi, QR-коди), відеореєстри, картки самоаналізу SWOT (MindMeister, Mindomo, MindMup) тощо [3, С. 94–108].

Варто зазначити, що впровадження технологій змішаного й дистанційного навчання в період пандемії та військового стану, значно пришвидшило процес розвитку вміння вчитися в здобувачів вищої освіти. Зокрема, свою ефективність довели розроблені викладачами Університету електронні навчальні курси на навчальній платформі Moodle. Адже студенти попри всі труднощі (психологічні, технічні та соціальні), змушені були швидко пристосовуватися до нових освітніх реалій та переборювати низку викликів для продовження навчання. Звичайно, частина студентів які не були готові до самоконтролю, демонстрували розгубленість, низький рівень мотивації до навчання та потребували значної підтримки з боку викладачів. На наше переконання, засоби дистанційної освіти які використовували педагоги в ЗВО сприяли формуванню вміння вчитися впродовж життя в студентів. Однак з'ясовано, що для їхньої ефективності необхідно дотримуватися низки педагогічних умов:

– чітке усвідомлення педагогом сутності та особливостей дистанційного навчання, обізнаності щодо відповідних засобів роботи під час освітнього процесу;

– наявність у педагогів належної мотивації використання засобів дистанційної освіти у своїй діяльності, сформованість практичних умінь їхнього розроблення та застосування;

– врахування думки здобувачів освіти щодо доступності та ефективності запропонованих засобів навчання.

На третьому етапі професійної підготовки відбувається удосконалення та апробація сформованих умінь, зокрема навчання впродовж життя, під час педагогічних практик та проведенні пошуково-дослідницьких робіт студентами. Так, здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, демонструють здатності здійснювати дослідження та розробляти освітні продукти для формування ключових умінь в здобувачів початкової освіти. Наведемо результати проведеного магістранткою дослідження з теми «Використання засобів дистанційної освіти для формування компетентності навчання протягом життя в учнів початкової школи».

Розкриваючи сутність процесу формування вміння вчитися впродовж життя у здобувачів початкової освіти з використанням засобів дистанційного навчання, ми виходили з того, що їх ефективність можлива завдяки дотриманню низки організаційно-педагогічних умов (рис. 2).

Використання технологій дистанційної освіти збільшують можливості стандартного освітнього середовища та освітнього процесу в ЗЗСО, особливо під час обмеження очного навчання (карантинних обмежень тощо). Для зацікавлення здобувачів освіти доцільною є розробка вчителями власних відео-уроків, інтерактивних занять з аудіо-книгами, електронними підручниками, онлайн-тренажерами, тестами, різними видами презентацій та завдань.

У процесі проведеного дослідження (2022) застосовано опитування вчителів початкових класів, учнів та їх батьків щодо різних аспектів організації дистанційного навчання (інструменти, труднощі, зворотній зв'язок, час підготовки, ефек-

тивність, вміння тощо), які проводилися за допомогою онлайн-сервісу Google Forms. Проаналізуємо результати опитування вчителів початкових класів щодо організації ними дистанційного навчання (42 особи).

На питання: «Чи доводилося вам організувати дистанційне навчання?» близько 95% вчителів початкових класів дали стверджувальну відповідь. Можемо зробити висновок, що загалом з особливостями дистанційного навчання вчителі знайомі. На питання: «Які інструменти Ви використовували під час дистанційного навчання?» отримали відповіді: 26% вчителів зазначили, що використовують Viber, 19% – користуються Google Class, 16% – «На урок», 23% – Zoom. Але такими інструментами як Kahoot, Classtime, WordWool тощо не користуються взагалі. Це свідчить, що вчителі початкових класів недостатньо обізнані в різноманітті цифрових інструментів, що на нашу думку, дещо знижує ефективність проведення дистанційного уроку.

З поміж труднощів, які виникають у процесі організації дистанційного навчання, найбільший відсоток відповідей респондентів сформульовано як недостатність знань щодо реалізації онлайн-навчання (рис. 3). Також 91% респондентів наголосили, що для реалізації дистанційного навчання є надзвичайно важливим сформованість в учнів умінь вчитися самостійно.

З метою вивчення думки учнів початкових класів про дистанційні уроки, проведено опитування четвертокласників. Проаналізувавши відповіді з'ясовано, що для 39% респондентів навчання вдома (дистанційно) подобається більше, а для 61% – у школі. На питання «Чи зрозуміло вчителі розповідають матеріал, який вам треба вивчити?», отримали наступні відповіді: 46% учнів відповіли, що частково (вчителі пропонують різні варіанти,

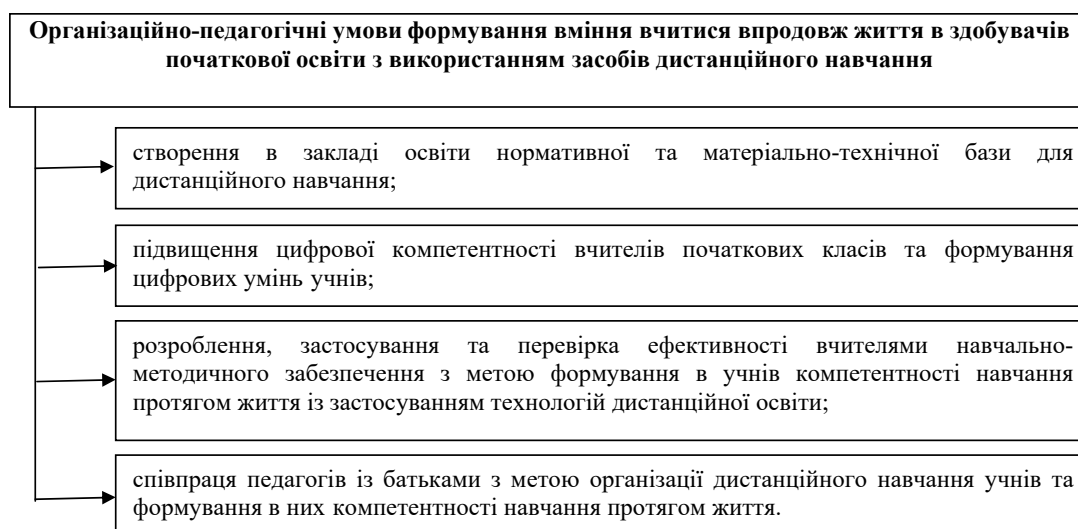

Рис. 2. Організаційно-педагогічні умови формування вміння навчатися впродовж життя у здобувачів початкової освіти з використанням дистанційних засобів навчання

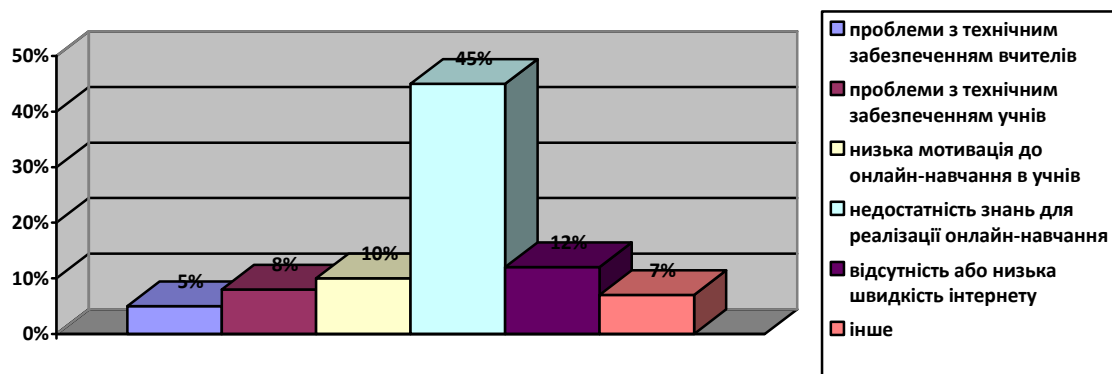

Рис. 3. Відповіді респондентів на питання: «Які труднощі виникали під час дистанційного навчання?»

але мені потрібна допомога вчителя), 29% – розуміють навчальний матеріал (конспекти містять відео, таблиці, схеми, зрозуміле пояснення тощо), 25% – незрозуміло (пропонують лише параграф підручника і завдання для виконання). Отже, можемо зробити висновок, що для більшості дітей теоретичний матеріал, який подають вчителі під час дистанційного навчання складно зрозуміти.

На питання: «Які завдання вам пропонують найчастіше онлайн?» відповіді учнів були такими: 46% – зазначили, що вчитель пропонує найчастіше виконання вправ з підручника, 21% – творчі завдання, 17% – інтерактивні вправи з різних джерел. За відповідями учнів ми переконалися, що найчастіше вчителі подають готові завдання з підручника, а не розробляють інтерактивні завдання.

Проаналізувавши відповіді батьків, зробили наступні висновки: матеріал, який подають вчителі на думку батьків є достатнім для опанування

теми (55%); вчителі організували зворотній зв'язок із батьками учнів (98%); батьки підтримують онлайн-спілкування вчителів та учнів (84%); дітям складно навчатися самостійно, тому батькам доводиться допомагати (89%).

Таким чином, провівши опитування учнів, батьків і вчителів, ми переконалися, що для результативності дистанційного навчання уміння вчитися впродовж життя є надзвичайно важливим. Адже суттєва кількість вчителів потребує допомоги в опануванні онлайн-інструментів та методики їхнього застосування в дистанційному навчанні, а більшість четвертокласників не володіють достатнім рівнем умінь самостійного навчання та потребують суттєвої допомоги з боку дорослих. Незважаючи на відносну дослідженість проблеми використання засобів дистанційної освіти в роботі з учнями початкової школи, прогрес вирішення зазначеної проблеми дещо повільний. Зазначене

Таблиця 1

Засоби дистанційного навчання для формування компетентності навчання протягом життя

ресурси для створення ментальних карт (інтелект-карт)	
Mindomo	Учень вчиться: виділяти головне; організувати власний план розвитку; працювати самостійно та колективно.
Mindmeister	
Coggle	
ресурси для створення презентацій	
Canva	Учень вчиться: аналізувати та систематизувати інформацію, представляти її, створювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти та думки усно та письмово, за допомогою візуальних, звукових та цифрових матеріалів; критично і відповідально використовувати, взаємодіяти із цифровими технологіями для навчання та участі у житті суспільства в подальшому; працювати самостійно та в групах.
Prezi	
платформи для онлайн-зустрічей	
Zoom	сприяють розвитку комунікативних здібностей дітей; дозволять навчитися застосовувати цифрові технології для підтримки творчості, соціальної інтеграції, співпраці з іншими людьми для досягнення необхідних цілей; вміння працювати в команді.
Google Hangouts	
WebEx	
Microsoft Teams	
ресурси для взаємодії з учнями	
ClassDojo	ефективний для формування навички у дітей здійснювати самооцінку власних результатів та розвитку самостійності.
Google Classroom	є ефективним для формування навички самостійності (виконання завдань за інструкціями).
Padlet	є ефективним для формування вміння структурувати інформацію та висловлювати власну думку (коментування).

Продовження таблиці 1

ресурси для створення інтерактивних завдань, вікторин та оцінювання	
Classtime	інструмент є ефективним для формування навички самостійності (виконання завдань за інструкціями) та самооцінки (тести).
Kahoot	участь в іграх-тестах, створених за допомогою сервісу, сприяє спілкуванню та співпраці у колективі (якщо завдання групові), розвитку вміння працювати самостійно; стимулює мислення; вміння швидко знаходити рішення (завдання з таймером).
Quizlet	сприяє розвитку пам'яті, мислення та логіки.
LearningApps	сприяє розвитку вміння працювати в групі та самостійно, здатності знаходити рішення та мислити критично.

обумовило розроблення навчально-методичного посібника для вчителів початкових класів щодо використання засобів дистанційної освіти для формування компетентності навчання протягом життя в учнів початкової школи.

У першому блоці посібника «*Дистанційні технології: добірка найкращих*» нами представлено засоби дистанційного навчання (табл. 1) з детальним описом прийомів їхнього застосування, які вчителі та батьки можуть використовувати під час організації дистанційного навчання здобувачів початкової освіти. Адже важливо використовувати та впроваджувати в освітній процес ті засоби дистанційного навчання, які будуть сприяти розвитку вміння аналізувати, структурувати, виділяти головне, оцінювати власну діяльність, критично міркувати над інформацією, працювати самостійно та в команді.

У другому блоці посібника «*Рекомендації для педагогів*» ми описали особливості, на які необхідно звернути увагу вчителю під час організації дистанційного навчання з огляду на формат взаємодії вчитель – учень – батьки. А саме: необхідно завжди вказувати номер сторінки та завдання, чітко надавати інструкції щодо виконання, вказувати форму виконання (усна, письмова); здійснювати формувальне оцінювання результатів навчання; заздалегідь готувати різні за ступенем складності завдання; мати в запасі підготовлені різні активності для учнів (онлайн вправи, ігри, завдання тощо); взаємодіяти з батьками.

У третьому блоці посібника «*Рекомендації для батьків*» нами було розкрито поради, на які необхідно звернути увагу батькам учнів під час дистанційного навчання. Зокрема запропоновано бути активними учасниками освітнього процесу; залучати дітей до дистанційної освіти; цікавитися новими дистанційними засобами навчання дітей; спілкуватися з вчителями та запитувати порад; ділитися досвідом із іншими батьками.

У четвертому блоці посібника «*Інтерактивні додатки*» ми запропонували комплекс найкращих інтернет-ресурсів, які доцільно використовувати під час організації дистанційного навчання. А також представили короткий опис (з QR кодами

для швидкого переходу) та практичні рекомендації як саме конкретні ресурси застосовувати, щоб сприяти формуванню компетентності навчання протягом життя в учнів початкової школи. Апробовані на практиці методичні рекомендації для вчителів щодо застосування засобів дистанційної освіти в роботі з учнями початкової школи та розроблені вправи для формування компетентності навчання протягом життя в учнів, викликали зацікавлення вчителів.

Висновки і пропозиції. У результаті студіювання проблеми готовності здобувачів освіти до умов змішаного та дистанційного навчання, з'ясовано що вміння вчитися впродовж життя є ключовим для забезпечення якості освіти в період змін. Окреслене твердження стосується не лише учнів, але й майбутніх вчителів. Адже вміння вчитися характеризується здатністю особистості до аналізу інформації та її критичного осмислення, застосування раніше набутих знань в різних життєвих ситуаціях, постійного особистісного вивчення. Зазначені вміння формуються з дитинства, а сформувати їх зможуть лише ті педагоги, котрі повною мірою володіють аналогічними вміннями. Тому перед ЗВО стоїть завдання підготувати вчителя відкритого до інновацій та здатного працювати над особистісно-професійним вивченням. Це можливо лише в освітньому середовищі ЗВО, яке саме є інноваційним та враховує реалії сьогодення орієнтуючись на майбутнє. Відтак, процес формування вміння вчитися впродовж життя в здобувачів педагогічної освіти, потребує ґрунтовного дослідження та практичної перевірки. Що стане предметом наших подальших наукових пошуків.

Список використаної літератури:

1. Бех І.Д., Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Страшко С.В. Основи здоров'я : підручник для 9 кл. закл. загальної середньої освіти. К: «Алатон», 2020. 224 с.
2. Зязюн І.А. Світоглядні пріоритети педагогіки. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:* зб. наук. пр. К., 2002. С. 10–16.

3. Іванюк Г., Венгловська О., Куземко Л., Антипін Є., Вовчок Я. The use of digital tools in interdisciplinary projects of students' personal and professional self-development *Amazonia Investiga*, 11 (54). С. 94–108. ISSN 2322 – 6307
  4. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 17.01.2023 р.)
  5. Куземко Л.В. Розвиток наскрізних умінь в особистісно-професійному становленні педагога. *Moderni aspekty vedy: XXI. Dil mezinárodní kolektivní monografie*. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 121–131.
  6. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: *короткий термінологічний словник*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. С. 108.
  7. Савченко О.Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра. К.: Педагогічна думка, 2014. 176 с.
-

Kuzemko L., Mashkovska M. Formation of skill for lifelong learning in students as a requirement of time

In this article actualized the problem of training future primary school teachers for skill formation for lifelong learning in students. Outlined challenges of modern education and transition to to mixed and distance education as a requirement of our time. Highlighted importance of the development of self-learning skills of students of all educational levels to ensure the effectiveness of distance education. Presented component structure of lifelong learning skill, which assumes formation of motivation and readiness for individual self-learning activity.

Determined comparative analysis of state standards: primary education, higher education in the specialty 013 Primary education and the professional standard "Primary school teacher" regarding the content skill of lifelong learning, and defined a number of common abilities that characterize it: determine conditions and resources (including digital) for personal and professional development; evaluate risks and make decisions; apply different sources to find additional information in order to solve problems and prevent them; creatively apply innovations and etc.

Presented experience of using distance education tools for professional development of primary school teachers, which able independently improve their personal and professional skills and to form appropriate skills in primary education students. Characterized pedagogical conditions that contributes for effective formation of specified skills. In confirmation of effectiveness of existing experience in this article provided results of an empirical research, conducted as part of a master's thesis, regarding of formation skill of lifelong learning primary school students by distance education means. Characterized tools of distance education for use in primary school. Presented description of developed by a master's student of educational and methodological manual regarding use of means of distance education for formation of competence lifelong learning of primary school students. Manual is structured according to following blocks: Remote technologies: selection of best; Recommendations for parents; Recommendations for teachers; Interactive applications for teachers and parents regarding organization of distance learning with purpose of forming lifelong learning competence. Obtained results of research made it possible to make conclusion about the effectiveness of developed educational and methodological manual and positive dynamics of implementation by primary school teachers means of distance education for formation of lifelong learning competence in primary school students.

Key words: *lifelong learning skill, distance education, means of distance education, students, primary school students, digital resources.*